

На основу члана 21. став 1. Закона о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003 и 55/2004), а у вези с чланом 83. став 6. Закона о банкама ("Службени гласник РС", бр. 107/2005), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У О МИНИМАЛНОЈ САДРЖИНИ ПРОЦЕДУРЕ "УПОЗНАЈ СВОГ КЛИЈЕНТА"

1. Ради отклањања ризика који може настати као последица неусклађености пословања банке с прописима којима се уређује спречавање прања новца и спречавање финансирања тероризма, банка је дужна да, у складу са овом одлуком, утврди садржину процедуре "Упознај свог клијента" (у даљем тексту: Процедура).

2. Поједини појмови, у смислу ове одлуке, имају следеће значење:

1) **клијент** је било које лице које користи или је користило услуге банке или лице које се обратило банци ради коришћења услуга и које је банка као такво идентификовала;

2) **држава порекла** је држава чије држављанство има физичко лице, у којој има пребивалиште или у којој борави дуже од једне године, као и држава у којој правно лице има регистровано седиште, стварно седиште или место из ког управља пословима, у којој има филијалу или други облик организовања;

3) **фактори ризика** су нарочито:

– држава порекла клијента, држава порекла већинског оснивача, односно власника клијента или лица које на други начин врши контролни утицај над управљањем и вођењем послова клијента, без обзира на то где се та држава налази на листи некооперативних држава и територија коју издаје међународни орган за контролу и спречавање прања новца (FATF), на листи држава коју израђује Управа за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа) или на листи држава које банка сматра ризичним на основу сопствене процене,

– држава порекла лица које с клијентом обавља трансакције без обзира на то где се та држава налази на листама из алинеје прве ове одредбе,

– клијент, већински оснивач, односно власници клијента или лица која на други начин врше контролни утицај над управљањем и вођењем послова клијента, или лице које с клијентом обавља трансакције – према којима су спроведене принудне мере ради успостављања међународног мира и сигурности, у складу с резолуцијама Савета безбедности Уједињених нација,

- непознат или нејасан извор средстава клијента, односно средства чији извор клијент не може доказати,
- случајеви кад постоји сумња да клијент не поступа за свој рачун, односно да спроводи инструкције трећег лица,
- неуобичајени пут трансакције, нарочито ако се има на уму њен основ, износ и начин извршења, сврха отварања рачуна, као и делатност клијента – ако је клијент лице које обавља пословну делатност,
- случајеви кад постоје индиције да клијент извршава сумњиве трансакције,
- клијент који је носилац јавне функције,
- клијент који је јавна личност,
- рачуни других лица повезаних с клијентом,
- специфичност послова које клијент обавља;

4) **неуобичајене трансакције су:**

- трансакције које нису у складу са уобичајеном праксом, укључујући и неуобичајену учесталост повлачења средстава с рачуна или депоновања на рачун,
- сложене трансакције знатне вредности којима се депонују или повлаче велики новчани износи и које имају већи број учесника,
- екстерни трансфери или друге трансакције који економски, трговински или правно нису оправдани, укључујући и екстерне трансфере који нису у складу с регистрованом делатношћу клијента;

5) **сумњиве трансакције** су трансакције које се препознају на основу показатеља (индикатора) утврђених листом коју израђује Управа или листом коју израђује банка;

6) **ризичан клијент** је клијент банке у односу на ког је утврђен фактор ризика;

7) **овлашћено лице** је лице које је одговорно за откривање, спречавање и пријављивање Управи трансакција и лица за које се сумња да су у вези с прањем новца.

3. Банка Процедуру утврђује у складу с врстама и обимом послова које обавља, својом величином и унутрашњом организацијом, као и нивоом ризика коме је изложена – зависно од категорија клијената којима пружа услуге.

4. Процедура обухвата све активности банке у вези с пружањем клијентима банкарских производа и услуга, као и у вези с трансакцијама у којима банка учествује у складу са уговорима које је закључила с другим правним или физичким лицима повезаним с тим трансакцијама а које је могу довести до знатне изложености репутацијском или неком другом ризику.

5. Процедуром се нарочито уређује:

- утврђивање прихватљивости клијента,
- начин идентификације клијента,
- надзор над рачунима и трансакцијама клијента,
- управљање ризицима,
- програм обуке запослених.

6. Процедура се доноси у писменој форми и утврђује је управни одбор банке.

Утврђивање прихватљивости клијента

7. Зависно од фактора ризика, банка прихватљивост клијента утврђује на следећи начин:

1) врши класификацију својих клијената, с детаљним описом оних врста клијената који би за банку могли представљати ризичне клијенте, утврђује врсту банкарских производа и услуга које може пружити појединим категоријама клијената и процењује своје нове производе и услуге да би се утврдио ризик који они могу да носе, као и ризик њиховог коришћења у незаконите сврхе;

2) утврђује услове под којима неће заснивати уговорне односе с клијентом или ће постојеће отказати.

Банка је дужна да, ради утврђивања прихватљивости клијента, уреди:

1) поступак утврђивања фактора ризика у вези с новим клијентима банке;

2) поступак утврђивања фактора ризика у току трајања постојећих уговорних односа с клијентом;

3) начин поступања с ризичним клијентима.

Начин идентификације клијента

8. Банка идентификацију клијента врши под условима и на начин који су утврђени законом којим се уређује спречавање прања новца.

При идентификацији у смислу става 1. ове тачке, банка је дужна да:

1) прибави и чува информације које ће јој омогућити да утврди да ли у односу на клијента постоји фактор ризика;

2) при отварању рачуна клијента, утврди сврху отварања тог рачуна и очекивано кретање средстава на рачуну, затим да ли је клијент запослен, као и послове које клијент обавља – ако је рачун отворен у пословне сврхе;

3) ако је могуће, а пре закључивања уговора с клијентом, утврди разлоге због којих клијент прекида уговорне односе с другом банком;

4) евидентира и ажурира податке на начин који омогућава њихово разврставање по различитим захтевима;

5) обрати пажњу нарочито на спровођење Процедуре при успостављању и трајању уговорног односа с клијентом који је нерезидент у смислу закона којим се уређује девизно пословање;

6) обезбеди да заснивање уговорног односа с новим клијентом претходно одобри најмање један руководилац;

7) при спровођењу трансакција клијента који је претходно идентификован, а коришћењем технологија које не укључују директан контакт (E-banking), усвоји и примени поступке којима се омогућава претходна провера аутентичности и тачности налога за трансакцију и аутентичности њиховог подносиоца.

9. Банке не могу отворати ни водити анонимне рачуне.

10. Кад се отвара рачун у име и за рачун другог лица, банка је дужна да прибави податке о идентитету овлашћеног лица, као и да предузме све неопходне мере ради прибављања информација о идентитету лица у чије се име и за чији рачун отвара рачун или обавља нека трансакција.

Ако постоји било каква сумња у вези с тим да ли клијент поступа у своје име и за свој рачун, банка је дужна да прикупи податке ради утврђивања идентитета стварног власника рачуна.

Банка је дужна да идентитет стварног власника рачуна провери у следећим случајевима:

1) када је писмено овлашћење (пуномоћје) дато лицу које очигледно нема довољно блиске везе с клијентом да би обављало трансакције користећи рачун клијента;

2) када је финансијско стање клијента познато банци, а средства на рачуну клијента или у вези с тим рачуном не одговарају његовом финансијском стању;

3) када, у току пословних односа с клијентом, банка уочи неке неуобичајене појаве.

Банка је дужна да одбије да уђе у пословни однос с клијентом или да изврши одређену трансакцију ако, и поред предузимања мера из ове тачке, и даље постоје озбиљне сумње у вези са идентитетом стварног власника рачуна.

Надзор над рачунима и трансакцијама клијента

11. Надзор над рачунима и трансакцијама клијента нарочито обухвата ажурирање података и документације о идентитету клијента, као и стални надзор над рачунима и трансакцијама ради откривања сумњивих трансакција и извештавања о тим трансакцијама.

12. Банка је обавезна да, током трајања уговорног односа с клијентом, редовно проверава тачност и потпуност података о клијенту и води ажуру евиденцију о тим подацима.

13. Банка је дужна да свеобухватно и стално надзире активности клијента праћењем трансакција које се обављају преко свих његових рачуна, без обзира на врсту рачуна или организациону јединицу банке код које су отворени ти рачуни.

14. Банка је дужна да стално надзире трансакције које ризични клијенти обављају преко својих рачуна.

15. Банка је обавезна да за откривање неуобичајених или сумњивих трансакција клијента успостави адекватне системе.

16. Ако, током процене трансакције, запослени у банци утврди да постоји фактор ризика и ако му се учини да је у питању сумњива трансакција, дужан је да о томе сачини интерни извештај и да га, у року који је утврђен правилима банке, достави овлашћеном лицу. Овај извештај треба да садржи податке о клијенту и трансакцији којима се овлашћеном лицу омогућава да процени да ли је трансакција сумњива.

Када, на основу интерног извештаја из става 1. ове тачке или на основу информација до којих само дође, овлашћено лице неку трансакцију оцени сумњивом – поступа у складу са законом којим се уређује спречавање прања новца.

17. Након пријављивања сумњиве трансакције Управи, банка је дужна да према клијенту чија је трансакција пријављена примени поступак утврђен правилима банке и да о томе обавести запосленог из тачке 16. став 1. ове одлуке.

Извештаје о сумњивим трансакцијама и интерне извештаје о трансакцијама које нису пријављене Управи – банка чува пет година од дана сачињавања интерног извештаја.

Управљање ризицима

18. Ради обезбеђивања одговарајуће примене Процедуре, банка је дужна да:

1) при успостављању кореспондентских односа с другим банкама, посебно с банкама у иностранству, односно отварања контокорентних рачуна, сарађује само с кореспондентским банкама које прописе којима се уређује спречавање прања новца и спречавање финансирања тероризма, као и Процедуру, примењују у истом обиму као и банка;

2) од лица којима је она матично друштво захтева примену Процедуре у истом обиму као и банка, осим ако прописи државе порекла тих лица то онемогућују, и да проверава да ли та лица примењују Процедуру.

19. Овлашћено лице је дужно да, најмање једном годишње, извршном одбору банке и одбору за праћење пословања банке подноси извештај о процени активности банке у области спречавања прања новца.

Извештај из става 1. ове тачке нарочито садржи процену да ли су мере за спречавање прања новца применљиве и ефикасне, који су недостаци у систему за спречавање прања новца откривени у току претходне године и какве ризике могу створити за банку, као и предлог мера овлашћеног лица за њихово отклањање и за унапређење тог система.

Програм обуке запослених

20. Банка је дужна да с Процедуром упозна своје запослене који су директно или индиректно укључени у рад са странкама или у извршење трансакција.

21. Ради обезбеђивања примене Процедуре, банка је дужна да утврди и спроводи стални програм обуке запослених, и то према њиховим овлашћењима и одговорностима у области спречавања прања новца.

Садржај програма из става 1. ове тачке мора бити прилагођен потребама нових запослених, запослених који су у директном контакту с клијентима, као и запослених који су задужени за надзор над правилном применом Процедуре.

22. Банка по потреби, а најмање једном годишње, проверава знање запослених из области спречавања прања новца.

23. Банке су дужне да усвоје Процедуру у року од 30 дана од дана почетка примене ове одлуке.

24. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику РС", а примењиваће се од 1. октобра 2006. године.

О. бр. 74
30. јуна 2006. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
Радован Јелашић, с.р.